

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ปัจจุบัน เห็นไหม ปัจจุบันแก้ไขกิเลสได้ คำว่า ปัจจุบันแก้ไขกิเลสได้ อดีตอนาคตแก้ไขกิเลสไม่ได้ แต่คนเราก็มี มือคิดมีอนาคตใจ คู่ต้นไม้สิ มันต้องมีเปลือกของมันนะ มันต้องมีใบของมันสังเคราะห์อาหารของมัน ถ้าไม่มีเปลือกไม่มีใบ ต้นไม้อยู่ได้อย่างไร?

เวลาเราปลูกป่ากัน เราต้องการต้นไม้ที่ดีๆ เห็นไหม เวลาเขาปลูกสักกันนะ ต้นเขาต้องตรงมาก ใสนั่นมันป่าปลูกนะ มันเป็นส่วนป่า แต่ถ้าป่าธรรมชาติมันต้องมีหลายๆ หลากพันธุ์ เพื่ออะไร เพื่อการคลุมดิน เพื่อการรักษาของมัน

มนุษย์ก็เหมือนกัน มนุษย์มันมีความเห็นต่างๆ กัน ถึงว่าถ้าเป็นปัจจุบันธรรม อวิชชา ปฏิจจสมุขาร สงขาร สงขาร ปฏิจจ วิญญาณ เราบอกเลยว่ามันจะแก้กิเลสได้อย่างไร มันเป็น ๓ ภพ ข้ามภพ ข้ามชาติตั้งแต่อดีตมาปัจจุบัน แล้วก็ไปแก้เอาอนาคต เกิดแล้วก็ไปตาย ตายแล้วก็ไปเกิดอีก แล้วจะไปแก้กิเลสได้อย่างไร เราจะแก้ปัจจุบันก็ต้องไปแก้อดีตอีก

ไม่ต้องแก้! แก้ในปัจจุบันนี้ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเน้นที่ปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนะ เวลามันสุขมันทุกข์ เห็นไหม เวลาเรากินข้าวอ้อมขึ้นมา ท้องเรอขึ้นมามันจะอ้อมตลอดไปได้ไหม? เดี่ยวมันก็หิวอีก หิวอีกเราก็ต้องแสวงหาอีก เราก็ต้องกินของเราอีกเป็นเรื่อยๆ เห็นไหม อันนี้คือเรื่องของสมมุติ เรื่องของวิญญูะใจ

เรื่องของสมมุตินะ คุณสิ เราเลี้ยงสุนัข สุนัขนี้ต้องให้มันกินข้าวตลอดไป ถ้ามันเป็นสุนัขพลาสติกละ ถ้ามันเป็นตุ๊กตาละ มันไม่ต้องกินข้าวเลยมันก็อยู่ของมันได้ เห็นไหม แล้วจะเป็นตุ๊กตาได้ไหม เพราะตุ๊กตามันไม่มีชีวิต มันไม่มีความรู้สึกของมันหรอก

มนุษย์ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นหุ่นยนต์ละ หุ่นยนต์มันก็ไม่มีชีวิตของมัน เห็นไหม มันไม่มีชีวิตของมัน ไม่รู้สึกของมัน แต่จิตนี้มันมีชีวิตของมัน มันมีความรู้สึกของมัน ชีวิตนี้มันเคลื่อนไหวไป มันรับรู้ตลอดเวลาใจ ความรับรู้ตลอดเวลาอย่างนี้มันเคลื่อนไหวไป แต่ให้เป็นปัจจุบันมันเป็นปัจจุบัน

ได้ยากมาก เวลาเป็นปัจจุบัน เวลาคิดปั๊บบว่าเป็นปัจจุบัน มันก็เคลื่อนไปแล้ว เคลื่อนไปแล้วเคลื่อนไปตลอดไป

คำว่า “ปัจจุบัน” ปัจจุบันโดยที่ว่ามันคนที่มีวุฒิภาวะ ความปัจจุบันภายในมันจะเร็วขนาดนั้น ความที่จิตมันเร็วมาก เวลาความคิดนะมันจะเร็วมากเลย สิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุดไม่มีเท่ากับความคิดของมนุษย์เิง ความคิด จิตนี้เร็วมาก คูสิ เราคิดถึงอเมริกาคิดถึงไหน มันจะเกิดภาพทันที มันไปได้ขนาดนั้น เราเคยไปที่เวทที่ไหนที่ไกลมาก เราคิดถึงนะ มันจะไปได้ตลอดเวลา สิ่งที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุดแล้วมันคงที่ มันนิ่งที่สุด มันจะมีพลังงานขนาดไหน ดูระเบิดนิวเคลียร์ เห็นไหม นี่ทฤษฎีสัมพัทธ์ของเขา เวลาเขาทำระเบิดของเขา เขาทำปฏิกิริยาของเขา ระเบิดเขามีอำนาจทำรุนแรงมหาศาลมากเลย

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้ามันสิ่งทีเคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วเราเอาให้มันหยุดนิ่งได้ ความหยุดนิ่งได้เพียงแต่ว่าเรายังไม่สามารถควบคุมมันได้ เราไม่สามารถสร้างพลังงานนี้ได้ ความเป็นปัจจุบันมันยังไม่มี เพราะอะไร เพราะมันเคลื่อนที่ตลอดเวลา

เราเห็นว่าสามารถทำได้แล้วนะ เราควบคุมได้แล้วนะ นี่ปัญญาอบรมสมาธินะ ปัญญาได้ต้อนไป มันหยุดได้ๆ ความหยุดอย่างนี้ เห็นไหม หยุดๆ ชั่วคราว เดี่ยวคิดอีกแล้ว หยุดชั่วคราว เดี่ยวคิดอีกแล้ว นี่มันไม่เป็นปัจจุบันตรงนี้ไง ความเป็นปัจจุบันมันว่าเป็นปัจจุบันของใคร ปัจจุบันของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะไม่ปฏิเสธเรื่องนรก เรื่องสวรรค์ เรื่องอดีต เรื่องอนาคต สิ่งนี้เราไม่ปฏิเสธเพราะอะไร เพราะมันเป็นเปลือกเป็นแก่น สังคมต่างๆ จะมีวุฒิภาวะต่างๆ กัน

แม้แต่ว่าไปวัด เห็นไหม แ่ทำบุญกุศลนะ ได้ลาภได้ยศของเขา เขาก็พอใจของเขาแล้ว เห็นไหม ส่วนใหญ่สังคมเป็นแบบนั้น ถ้าพูดถึงนิพพาน ใครจะไปถึงที่สุดถึงสิ้นกิเลส ทุกคนนะ จะทำได้หรือ? จะเป็นไปได้หรือ? ทุกคนแหงหมด ทุกคนไม่กล้า ว่ามันเป็นความสุขเอื้อมนะ

แต่เวลาทุกข์เราปฏิเสธมันไม่ได้ใหม่ เวลาทุกข์ขึ้นมา ถ้าทุกข์ถ้าเราปฏิเสธสิ่งที่มันจะเป็นความสุข ความทุกข์มันเกิดกับเรา เราต้องปฏิเสธได้สิ เราต้องปฏิเสธความทุกข์ในหัวใจของเราให้ได้ด้วย นี่มันปฏิเสธไม่ได้เพราะอะไร เพราะเป็นธรรมชาติที่มันเกิดดับด้วยกิเลสที่พาเกิดดับไป

ถ้าธรรมชาติที่เกิดดับ ถ้าปัญญาเข้าไปมันก็เกิดดับเหมือนกัน เกิดดับเหมือนกันนะ ถ้ามันเข้าไปทันกันเป็นปัจจุบันนะ มันเป็นปัจจุบันตรงนี้ไง แล้วคิดดูสิว่าความรู้สึกของเรา เราควบคุม

ได้ใหม่ เวลาเราต้องการสิ่งใด เรายับยั้งมันด้วยศีล ด้วยสติ สติเป็นอธิศีล คือมโนกรรม การกระทำ ความผิของใจยังไม่ให้เกิดเลย

ถ้าการกระทำความผิของใจ ถ้ามันเกิดขึ้นมาแล้วมันเคลื่อนออกมาเป็นวาจา เคลื่อนออกมาเป็นกิริยา เป็นการกระทำ เห็นใหม่ เราจะทำอะไรสิ่งใดมันต้องมีความคิดก่อน มันจะละเอียดเข้ามา แม้แต่ว่าผิคือศีล ๕ นี้รักษากันลำบากแล้ว เห็นใหม่ เรื่องของโลกๆ ก็รักษากันลำบากอยู่แล้ว แล้วจะเรื่องจากภายใน ถึงบอกว่าถ้าเขาได้ประโยชน์จากตรงนั้น ตรงที่แบบว่ามันไม่ใช่ว่านรกสวรรค์นี่เอามาเขียนเสียให้วักถั่ว ทำให้คนกลัว คนไม่กล้าทำอะไรเลย กลายเป็นคนอ่อนวอน..

ไม่ใช่หรอก! มันเป็นวุฒิภาวะของเขา เขาทำได้แค่นั้น ถ้าเขาทำได้แค่นั้น เห็นใหม่ ระดับของท่าน

คุณะ คุณองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมัยพุทธกาลสิ มีตระกูลเศรษฐีมั่งมี แต่ตระหนี่มาก เวลาลูกชายป่วยขึ้นมา เห็นใหม่ เอาลูกชายไว้ในบ้านก็กลัวเขามาเห็น เขามาเยี่ยมลูกจะมาเห็นสมบัติ เอาไปไว้หน้าบ้านนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จญาณตอนเช้าเห็นว่ามีอำนาจวาสนา เห็นใหม่ แต่บิณฑบาตผ่านไป ฉายแสงฉัพพรรณรังสีไป คนใกล้ตายหันมาเห็นแสงฉัพพรรณรังสีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความชื่นใจ ไปเกิดเป็นเทวดา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาแต่หนีพานหรือ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สอน เห็นใหม่ ให้คนวุฒิภาวะเขาทำได้ขนาดไหน เขาได้บุญกุศลพาให้จิตนี้ไปเกิดสิ่งที่ดี ไม่ใช่เขาไปเกิดในสิ่งที่ทุกข์ที่ยาก คูสิ ครูบาอาจารย์บอก ในศาสนาเราเหมือนกับห้างสรรพสินค้าเลย เราเข้าไปในห้างสรรพสินค้าเราจะซื้ออะไรล่ะ?

เราไปในครอบครัวของเรา เด็กมันจะเอาคุณสมบัติอะไร เด็กมันจะเอาของเล่นนะ มันมองแต่ตุ๊กตานะ มันมองแต่ตุ๊กตา มันมองแต่แบบของเล่นเด็กทั้งนั้นเลย เด็กมันไม่มองคุณค่าอะไรที่จะมากไปกว่านั้นหรือ

แต่ถ้าคนเขาเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เห็นใหม่ เขาก็ต้องนี่ดำรงชีวิต เราต้องการอะไร เรามาห้างสรรพสินค้าเพื่ออะไร เพื่อเอาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิตของเรา แต่ถ้าคนปัจจัยเครื่องอาศัยเรามีพอเพียงอยู่แล้ว เขาก็เอาสิ่งที่ดีขึ้นไปๆ

มันความจำเป็นของใจ ถ้าความจำเป็นของใจอยู่ตรงไหนมันก็แสวงหาตรงนั้น ถ้าความจำเป็นของใจ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ความรู้สึกของจิต ว่ามันมีความสนใจในศาสนาแค่ไหน ถ้ามีความสนใจศาสนาแค่นี้ก็ได้แค่นี้ แล้วเราจะปฏิเสธว่าคนที่จะเริ่มเข้ามาได้อย่างไร?

มันเริ่มต้นนะ คนมันมีเกิดอยู่ตลอดเวลา เด็กจะมีอยู่ตลอดเวลา แล้วก็มีคนวัยทำงาน ต้องมีคนแก่ชราไปธรรมดา มันมีธรรมดาอย่างนี้ แล้วเด็กนะ โรงเรียนที่เราปฏิเสธไม่ได้ เราปิดไม่ได้หรอก เพราะมันมีเด็กมาเกิดตลอดเวลา เด็กต้องให้การศึกษาตลอดเวลา

ศาสนาก็เหมือนกัน ศาสนานี้วุฒิภาวะของใจ เด็กหรือผู้ใหญ่ไม่สำคัญ สำคัญที่ว่าวุฒิภาวะของใจเขามีไหม? ในสมัยพุทธกาลนะ เณรอายุ ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์นะ สามเณรราหุลก็เป็นพระอรหันต์ เณรกับภิกษุเป็นพระอรหันต์ได้เหมือนกัน วุฒิภาวะ เห็นไหม เราเป็นภิกษুবวชเมื่อแก่ ขณะที่เราปฏิบัติขนาดไหนเรายังไม่ได้อะไรเลย ทำไมเณรมันฟังบวชมา เณรทำไมมันมีความสนใจขนาดนั้น?

นี่มันย้อนกลับมา พระสมัยพุทธกาลที่จะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถามปัญหาธรรม เห็นไหม เพราะมันพร้อมอยู่ เวลาเราไล่เข้ามาเป็นปัจจุบันในหัวใจแล้ว เป็นปัจจุบันนะ เพราะจิตมันกำลังต่อสู้กันอยู่ ธรรม.. ธรรมหมายถึงปัญญามันเกิด สติมันเกิด มันลึก ไม่ใช่ความคิดจากภายนอก ความคิดจากภายนอกนี่เป็น โลภียปัญญา

พอภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมา มันไล่ต้อนเข้ามาแต่กำลังไม่พอ กำลังไม่พอเรา อยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะไปถามไง ฝนตกพอดี ฝนตกพอดีนะ น้ำเจิ่งนองไป แล้วเวลาเห็นหยดน้ำลงไปที่น้ำนะ เป็นจุดเป็นต่อมขึ้นมาแล้วมันก็แตกๆ นี่ความเห็นอย่างนั้นทำไมสิ้นกิเลสได้ล่ะ? สิ้นกิเลสได้เพราะจิตมันพร้อมไง เพราะความเป็นไปของหัวใจมันกำลังหมุนกันอยู่

อย่างเช่นเรากำลังทำงาน วุ่นอยู่กับงานของเรา แต่เราตัดสินใจไม่ได้ เราลงใจไม่ได้ เห็นไหม เราจะไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราไปเห็นสิ่งที่มันเปรียบเทียบ เรื่องต่อมน้ำ เรื่องการกระทบกับต่อมน้ำ มันจะย้อนกลับเข้ามาในหัวใจเลย คนถ้าวุฒิภาวะมันพร้อมมันพร้อมอย่างนั้นนะ นี้อานาคามีมรรค อานาคามีมรรคหมายถึงว่ามันจะถึงที่สุดอยู่แล้ว แล้วเห็นความเป็นไป

นี่ก็เหมือนกัน ความอาลัยอาวรณ์ ความคิดของใจมันมาจากไหน เริ่มต้นมาจากไหน ภาว
สภาวะ สถานที่ ภพ อยู่ที่ไหน ย้อนกลับเข้าไปถึงทำลายตรงนั้นบ้าง มันก็ไม่ขึ้นไปถามองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเลย กลับเห็นใหม่ กลับกุฎิเลย เพราะอะไร เพราะสิ่งนั้นขึ้นไปถามก็ต้อง
ตอบเหมือนกัน เวลาความรู้แจ้งขึ้นมาในหัวใจแล้วมันจะรู้แจ้งอย่างนั้น นี่ปัจจุบันธรรม

คำว่า “ปัจจุบัน” ปัจจุบันของใคร ถ้าปัจจุบันในความที่เราเป็นปัจจุบันธรรม ปัจจุบันนะ
แล้วเราไม่ถืออดีตอนาคต สิ่งในอดีตอนาคตแก้ก็เลสไม่ได้ สิ่งนั้นมันเป็นการสร้างสมบุญญานการ
มันเป็นการสร้างสมบุญบารมี

ดูเวลาเราทำงาน เราเป็นงาน งานของเรา เราเคยทำงานของเรามาแล้ว งานต่างๆ การ
เตรียมงาน ความพร้อม เห็นใหม่ ผู้ที่บริหารจัดการนะ เขาต้องบริหารจัดการว่าต้องเตรียมพร้อม
สิ่งแขนงต่างๆ รวมพร้อมแล้วรวมกันทีเดียวให้มันเสร็จขึ้นมาเป็นหนเดียว แล้วถ้าคนไม่เป็นมันก็
ไปวิ่งหาที่ละส่วนๆ มันจะมาประกอบเป็นการงานขึ้นมา แต่คนเป็นแล้วนี่จะเข้าใจสิ่งนั้น นี่ถ้าเรา
ไม่เป็นเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร เพราะจิตเรายังไม่ถึง อยู่ได้กว่า ดูสิ ธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ผู้ที่สูงกว่าจะสามารถดิ่งที่ต่ำกว่าขึ้นไปได้”

เราต่ำกว่า เรามองไม่เห็นสิ่งที่เหนือกว่าหรือก บนหลังคาเรามองไม่เห็นสิ่งใดเลย แต่คนที่
ยืนอยู่บนหลังคา บนยอดของเรือนยอด เขาจะเห็นหมดเลย สิ่งที่เขาเห็นเพราะอะไร เพราะการกระทำ
อย่างนั้นเป็นอย่างนั้น เขาขึ้นไปอยู่บนนั้นได้เพราะอะไร เพราะเขามีการกระทำ เขามีการปีนป่าย
ขึ้นไป เขามีการจัดการของเขาขึ้นไป

แต่เรายังขึ้นไปไม่ได้เพราะอะไร เพราะเราไม่มีความสามารถได้ขนาดนั้น ไม่มี
ความสามารถได้ขนาดนั้นก็ต้องสิ่งที่ว่ามันเป็นสังคมต้องเป็นอย่างนั้นไป จะเป็นอดีตเป็นอนาคต
มันก็ส่งเสริมมาเป็นปัจจุบัน คำว่า “เป็นปัจจุบัน” ก็เป็นปัจจุบันของโศดาปัตติมรรค สกิทาคามิ
มรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค มันละเอียดลึกซึ่งต่างกัน ลึกซึ่งเพราะสายบังคับบัญญัติมันยาว
มันสั้น สายบังคับบัญญัติที่ยาวตกทอดไปกว่าจะถึงปลายทาง มันยาวไกล

แต่ถ้าเวลามันรันเข้ามา เห็นใหม่ ชันรั้วมันละเอียดเข้ามาๆ จนอวิชาเข้าถ้า เข้าไปในคูหา
ของจิต เข้าไปคูหาเข้าไปตัวจิตใจ นี่มันจะถอยกลับมา มันปล่อย มันตัดขาดๆ เข้ามา เห็นใหม่ ดูสิ
ดูอย่างไปฐิตะ เห็นใหม่ มีปัญญามหาศาลเลย แต่เวลาไปหาณรน้อยจะไปประพาศปฏิบัติบดินะ บอก

เลยนะ เณรน้อยบอกว่า “ให้เปรียบเทียบรูปร่างกายเรานี้เหมือนกับจอมปลวก จอมปลวกมีรูทวาร ออกทั้ง ๖ รู แล้วมีเหี้ยตัวหนึ่งอยู่ในจอมปลวกนั้น แล้วพยายามปิดทั้งหมด ๕ รู แล้วจับเหี้ยตัวนั้น”

นี่เรียนปริยัติมามหาศาลเลย แต่เวลาประพฤติปฏิบัตินะ เปรียบกายเหมือนจอมปลวก แล้วพยายามจับต้องให้ได้ ถ้าจับต้องให้ได้นะ มันจับตัวจิตได้ เห็นไหม ถ้าจับตัวจิตได้ มันแก้ไขกิเลสได้ มันจะเข้ามาภายใน นี่ปัจจุบันมันเกิดตรงนั้น

แต่ถ้าเราปัจจุบัน อ่านเดี๋ยวนี้ ซึ่งเดี๋ยวนี้ พอใจเดี๋ยวนี้ มันก็เป็นเรื่องภายนอกเพราะมันสวຍ อารมณ์ไปแล้ว มันเป็นความรู้สึกไปแล้ว มันออกมาข้างนอกแล้ว สายบังคับบัญชามันสั้นมันยาว อย่างนี้ แล้วละเอียดอย่างนี้ ความเห็นอย่างนี้ ปัจจุบันถึงต่างกัน ปัจจุบันที่ปลายทาง ปัจจุบันที่ระหว่างทาง ปัจจุบันที่ต้นข้าว ปัจจุบันที่ต้นน้ำ เห็นไหม ต้นน้ำ ปลายน้ำ กลางน้ำ ที่ว่าใครจะบริหารจัดการอย่างไร จะสิ้นกิเลสไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

ถึงว่าสิ่งนี้มันเป็นไป แล้วคุณ คุณอย่างผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี เห็นไหม กาลเวลาก็ต่างกัน ทุกอย่างต่างกัน ถึงต้องให้ปล่อยไว้เป็นสัจจะความจริง สัจจะ อริยสัจจะเกิดจากจิตดวงนี้ ถ้าจิตดวงนี้เรามีความรู้สึกของเรา มันจะแก้ไขกิเลสนี้ นี่พูดถึงเรื่องของธรรมนะ

แต่เรื่องของบุญกุศล เห็นไหม บุญกุศล บาปอกุศล อันนั้นเป็นเรื่องการกระทำจากภายนอก จากภายนอกนะ เราทำกันขนาดไหน มันก็ส่งเสริมเราไปดีไปชั่วอยู่ตลอดไป แล้วเราควบคุมใจเรา ได้ ปิดอบายไม่ได้นะ สิ่งใดถ้าเกิดขึ้นมาที่เราสนใจ จิตจงใจ คิดใจมันก็จะเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ ถ้าเราเข้ามาปิดต้นน้ำแล้วมันปิดอบายได้ ต้นน้ำ เห็นไหม สิ่งใดเกิดขึ้นมานี้เป็นสัจจะ เป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องของกรรม สภาครกรรม สังคมเป็นอย่างนี้ ถ้าต้นน้ำ เรารักษาต้นน้ำเราได้ เราจะมีความสุขของเรา

อยู่กับโลก เห็นไหม อยู่กับเขาแต่ไม่ไปต้นต้นไปกับเขา โลกนะถ้าไม่มีหลักนะ เวลาเขามีอะไรต้นไปกับเขา โลกเป็นอย่างนี้ แต่ไหนแต่ไรมาเป็นอย่างนี้ เราต้นกันเองว่ามันเจริญ เจริญขนาดไหน เรื่องของใจเรื่องของสุขทุกข์มันก็เป็นอันเก่า อริยสัจอันเดิม ทุกข์อันนี้ แล้วก็ดับทุกข์อันนี้ แล้วสิ้นทุกข์อันนี้ได้เหมือนกัน อยู่ที่ใจของเรา เอวัง